

MARTI

ZAFER KALKINMA AJANSI KURUMSAL DERGİSİ - ISSN: 1303-0272 ARALIK 2019 YIL: 9 SAYI: 32

KALKINMA AJANSLARINDA MESLEKİ
VE TEKNİK EĞİTİM SEFERBERLİĞİ

AFYONKARAHİSARIMIZ ARTIK UNESCO
TESCİLLİ GASTRONOMİ ŞEHİRİ

RÖPORTAJ: İSMET ÖZOTRAÇ

Kütahya Ticaret ve Sanayi Odası (KUTSO)
Yönetim Kurulu Başkanı ile yaptığımız röportaj

MAKALE

Yuntdağı ve Aigai Antik Kenti

İLÇE TANITIMI

Havası, Suyu, Toprağıyla Bereketin Adı
"GÖLMARMARA"

MARTI

- **04 RÖPORTAJ**
Kütahya Ticaret ve Sanayi Odası (KUTSO) Yönetim Kurulu Başkanı İsmet Özotraç ile Röportaj
- » **07 BİZDEN HABERLER**
Yeni Nesil Eğitim Mali Destek Programı (YENEP) Sözleşme İmza Törenleri Düzenlendi
- » **09** Bölgemizde Mesleki & Teknik Eğitim Toplumsal Farkındalık Toplantısı Gerçekleştirildi
- » **10** Mesleki ve Teknik Eğitim ile Turizm Yönelik İhtiyaçlar & Sorunlar İstişare Toplantısı Düzenledik
- » **11** Turizm Acentelerine Manisa'yı Tanıttık
- » **11** Avrupa Tarihi Termal Kentler Birliği (EHTTA) 2. Genel Kurul Toplantısı'na Katıldık
- » **12** Sosyal Medya Fenomenlerine Frig Vadisi ve Kütahya'yı Tanıttık
- » **13** Kütahya UNESCO V. Koordinasyon Kurulu ve III. Yürütme Komitesi Toplantısı Düzenlendi
- » **13** Dünya Otomotiv Konferansı'na Katıldık
- » **14** 10. Yöresel Ürünler Fuarı'na Katıldık
- » **15** ODTÜ Kariyer Fuarı'na Katıldık
- » **15** "Mesleki Eğitim" Temasında Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı ile İş Birliği Toplantısı Düzenledik
- » **16** Bölgemizdeki Mesleki ve Teknik Liseler'de "Usta-Çırak Buluşmaları" Organize Ettik
- » **17** "Kırsal Alanlarda Yaşam Laboratuvarı Araştırma Konsepti" (LIVERUR) Projesinin 4. Toplantısı İtalya'da Gerçekleştirildi
- » **18** Rusya'dan Gelen Heyete Kütahya ve Afyonkarahisar'ı Tanıttık
- » **19** Bakanlığımız Çatısı Altında Faaliyet Gösteren Bölgemizdeki Kurumlar ile Koordinasyon Toplantısı Düzenledik

- » 20 Afyonkarahisar UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Üyeliği Değerlendirme Toplantısı Düzenlendi
- » 22 Hezarfen Manisa Projesi'nin İmzaları Atıldı
- ↪ 23 **BÖLGEDEN HABERLER** Cumhuriyet'in 96. Yılı Dönümü Bölgemizde Törenlerle Kutlandı
- ↪ 24 "Bugün Fidan, Yarın Nefes" Etkinliği Bölgemizde Yoğun Katılımla Gerçekleştirildi
- ↪ 25 Afyonkarahisar UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına Dahil Oldu
- ↪ 25 El Emeklerini Birleştirip Kooperatif Kurdular
- ↪ 26 Kütahya'da "Ulusal Maden Tatbikatı" Yapıldı
- ↪ 27 Çini, İzmir'de Festivalle Tanıtıldı
- ↪ 28 Üzümde İkinci Hasat Hayali Gerçek Oldu
- ↪ 29 Manisa Heyetinden Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Ersoy'a Ziyaret
- ↪ 29 İmalat Sanayinde Seçilmiş 8 Alt Sektöre Ait Kaynak Verimliliği Rehberleri Yayınlandı
- ↪ 30 Sanayicilere Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Anlatıldı
- ↪ 31 Uluslararası Zanaattan Sanata Jürili Karma Sergisi Uşak'ta Açıldı
- ↪ 32 **RÖPORTAJ** Sınırlı Sorumlu Çamdibi Turizm Geliştirme Kooperatifi Başkanı Mehmet Pehlivan ile Röportaj
- ↪ 34 **RÖPORTAJ** Kent ve İnsan Derneği Başkanı Şerife Aksoy Ünal ile Röportaj
- ▶ 37 **PROJELERDEN GELİŞMELER** Üretimde Yenilik Yapıyoruz Rekabet Gücümüzü Artırıyoruz
- ▶ 38 Gediz OSB Güneş Enerjisi ile Daha Rekabetçi Oluyor
- ▶ 38 UOSB Atık Geri Dönüşümünde Yenilikçi ve Milli Bir Sistem Kurulumu
- ▶ 39 İmaj Makina Kurumsal ve Yenilikçi Altyapı Yatırımları ile Rekabette Hızlı Adımlar Atıyor
- ▶ 40 **İLÇE TANITIMI** Havası, Suyu, Toprağıyla Bereketin Adı "GÖLMARMARA"
- ▶ 43 **MAKALE** Yuntdağı ve Aigai Antik Kenti

MAKALE

Yuntdağı ve Aigai Antik Kenti

Hazırlayan | Doç. Dr. Yusuf Sezgin | Manisa Celal Bayar Üniversitesi | Fen Edebiyat Fakültesi | Arkeoloji Bölümü
Arş. Gör. Baykal Başdemir | Manisa Celal Bayar Üniversitesi | Fen Edebiyat Fakültesi | Arkeoloji Bölümü

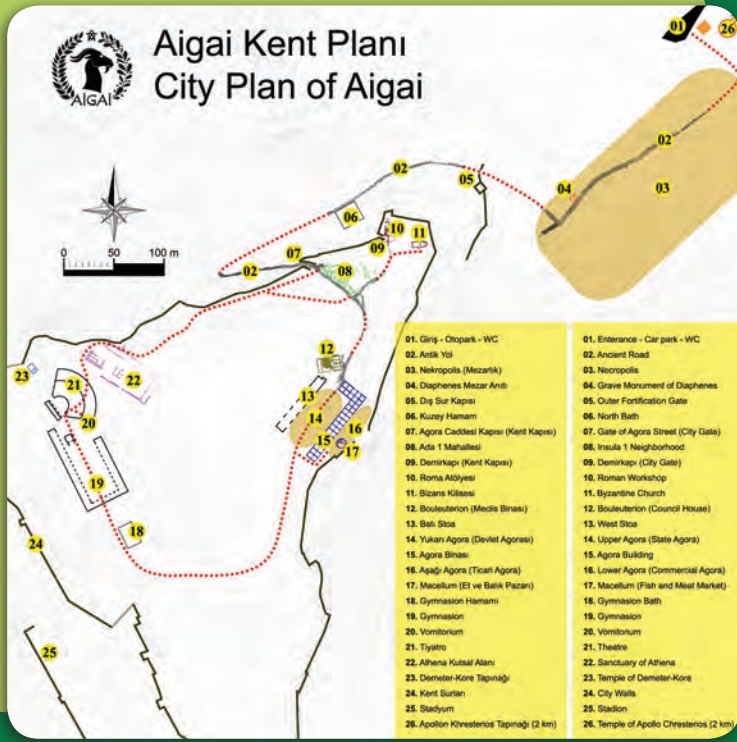
Çandarlı Körfezi kıyılarından yükselen ve Kırkağaç Ovası ile Akhisar Ovası'na kadar uzanan 3.500 km² yüz ölçümüne sahip dağlık coğrafya, Yuntdağı olarak adlandırılmaktadır. Bakırçay ile Gediz akarsuları arasında kalan bu dağlık alan Ege Bölgesi'nin çok kişi tarafından bilinmeyen bir kısmını oluşturmaktadır. İşi düşmeyen pek uğramadığı bir yöre. Ancak uğrayanların da aklında yer etmeyi başaracak güzellikleri ve değerleri barındırmaktadır. Manisa ve İzmir illerinin sınırları içinde bulunan Yuntdağı, çevresindeki sanayileşmiş bölgenin, yoğun nüfuslu yerleşimlerin, kalabalık turistik alanların ortasında kalmış bambaşka bir dünya. Doğası iyi korunmuş, havası temiz, sakin, sessiz. Volkanik kayalıklarla kaplı arazinin doğal bitki örtüsü yüksek kesimlerde kızılçam ve karaçam ormanları, alçak kesimlerde ise maki ve garig toplulukları. Ayrıca tüm coğrafyada çeşitli meşe türleri de yaygın. Bölgede yaban hayatı hâlâ zengin, insanın saldırganlığından korunmayı başarmış. Yuntdağı kayalık ve dağlık olduğu için kimi alanlara ulaşım zor. Kıvrılarak engebeli araziden geçen yolların bazıları acelesi olanlar için uygun değil. Ancak yolları saran doğa, ağaçlar, vadilerden akan temiz akarsular, yalçın kayalık yamaçlar, kendini yola atıveren (dikkat!) yabani hayvanlar; Yuntdağı'nda sadece yolculuk etmeyi bile bir keyif kılıyor. Eğer bir de geçtiğiniz bir köyün kahvesinde veya çeşmesinde mola vermeye ya da yolun kenarına çekip bir tepeye tırmanmaya, bir nehrin kıyısına inmeye niyetlenirseniz izleyici olmayı bırakıp Yuntdağı'na adım atmanız demektir.

Yuntdağı tüm doğal özelliklerinin yanında insanıyla da hep farklı. Halkı, modern dünyanın nimetlerine yeteri kadar ulaşmasa da bu sayede modern dünya tarafından bozulmadan kalmayı başarmış. Geleneksel taş mimarinin hala yaşamakta olduğu köylerdeki temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılık. Alçak kesimlerde zeytincilik, bağcılık, tahıl tarımı ile sebze ve meyve yetiştiriciliği yapılmakta. Yüksek kesimlerde ise neredeyse sadece hayvancılık faaliyetleri yürütülmekte. Hayvancılık derken aklınıza sadece büyük ve modern çiftlikler gelmesin. Çobanlar, ailelerine ait hayvanları gütmekte hâlâ. Yuntdağı halkı, köy mandıralarında peynir üretmekte ve evlerde kendi hayvanlarının yünlerinden bitkisel boyalar kullanarak halı dokumakta. O evlerin bahçelerindeki odun fırınlarında hâlâ ekmeği pişmekte. Bu üretim faaliyetleri dışında tüm arazide yaygın olan çitlembik ağaçlarının meyveleri ve bu ağaçlara aşılansın kaliteli, lezzetli yeşil fıstık ile ormanlardan gelen çam fıstığı da bölgenin önemli ürünlerinden. Günümüzde ceviz, lavanta, çilek gibi ürünlerle de tanışmakta Yuntdağı. Arıcılık da yaygınlaşmakta.

Yuntdağı günümüzde mütevazı, tenha ve sakin olsa da yüzlerce yıl öncesinin görkem ve ihtişamını da bağrında saklamakta. Manisa'nın Yunusemre ilçesinin Yuntdağköşeler Mahallesi yakınında, Yuntdağı'nın antik başkenti olan Aigai'nin kalıntıları uyumakta. Aigai'yi kuranlar, Aiol olarak adlandırılan bir antik halk. Antik yazarların aktardığına göre günümüzden yaklaşık 3 bin yıl önce Kıta Yunanistan'dan Anadolu'ya göçmüşler. Bu halkın Anadolu'da yerleştiği bölge (yaklaşık olarak İzmir Körfezi ile Edremit Körfezi arası), Antik Çağ'da Aiolis olarak adlandırılmış. Aioler önceleri kıyıya yerleşmiş. Ardından deniz kıyısındaki alışılmış antik Hellen yerleşimlerinden biraz farklı olarak dağlık alanda bulunan Aigai'yi kurmak için Yuntdağı'na uzanmışlar.

Aigai'da yürütülen arkeolojik çalışmalar şimdilik, kentin kuruluşunun MÖ 700 yılı civarında olduğunu göstermekte. Sabırlı ve çalışkan Aigai'lılar, o tarihten itibaren volkanik kayalıklarından yonttukları bloklarla, taşı taşın üstüne koyarak görkemli Aigai'ı inşa etmişler. Kentin kontrolündeki topraklar, komşusu olan kentlerin kontrolündeki topraklar kadar verimli olmasa da onlardan daha genişmiş. Bu topraklar, antik ismi Aspordenos olan Yuntdağı'na yayılmaktaymış. Aigai halkı, çok verimli olmayan dağlık coğrafyaya rağmen görkemli bir Hellen kenti inşa etmeyi başarmış. Kent, 1.000 yıl boyunca bir uygarlık merkezi olarak varlığını sürdürmüştü.

Günümüzdeki gibi, Antik Çağ'da da Yuntdağı'nın ve Aigai'nin temel geçim kaynağı hayvancılıkmış. "Aigai" adının kökeni bile keçi ile ilişkili. Kentin bastığı bronz sikkelerde keçi figürü sıklıkla kullanılmış. Ayrıca Aigai'nin hayvansal ürünler konusunda önemli bir üretici olduğu antik yazıtlarda da belirtilmiştir. Özellikle keçi yetiştiriciliği ile ünlü Aigai'nin halkının, hayvansal ham maddeleri kullanarak dericilik, dokumacılık ve kemik eşya üretimiyle ilgilendiği arkeolojik çalışmalar sonucunda kanıtlanmış durumda. Aigai'nin en önemli dericilik ürünlerinden birinin parşömen olduğu düşünülmekte. Parşömen, Antik Çağ'da üzerine yazı yazmak için özel bir şekilde işlenmiş derilere verilen isim.

Eskinin krallıkları ve imparatorluklarının en önemli güç kaynaklarından biri bilgi. Eski insanlar bu bilgiyi barındıran kitapları yazmak için önceleri papirüs bitkisinden üretilen kâğıtları kullanırken daha sonra parşömeni geliştirmişler. Her ne kadar parşömenin mucidi olarak Pergamonlular anılmaktaysa da Aigai'lılar parşömen üretiminde önemli bir yere sahip olmalı. Hellenistik Dönem'in en güçlü krallıklarından birinin merkezi olan ve ünlü kütüphanesinde parşöme yazılmış kitaplar bulunan Pergamon kenti (Bergama), Aigai'la komşu. Pergamon, krallığın gücünü göstermek için inşa edilmiş gösterişli bir başkent olduğundan çevresinde yoğun hayvancılık faaliyetleri gerçekleştirilmemiş ve kirliliğe uğraşmamış olmalı. Bu sebeplerle Pergamonluların parşömeni Aigai'dan temin ettiği ya da en azından ham maddesi olan deriyi, halkı çobanlıkla geçinen Aigai'dan aldığı düşünülmekte.

Pergamon Krallığı ile iyi ilişkilerin geliştiği dönem, Aigai'nin en zengin olduğu yılları gibi görünmekte. Aigai, yaklaşık MÖ 700 yılında kurulmuş olsa da günümüzde kentte rastladığımız anıtsal mimari yapıların çoğu bu döneme, MÖ 150 yılı civarı ve sonrasına ait. Bu dönemde kent daha görkemli şekilde yeniden imar edilmiş, yeni inşa faaliyetleri gerçekleştirilmiş, eski yapılar geliştirilmiş. Döneme ait yapılardan öne çıkanlar Agora binası (sosyal ve ticari merkez), Bouleuterion (meclis binası), Gymnasion (eğitim ve spor kurumu), Tiyatro, Apollon kehanet merkezi ve Athena kutsal alanı. Kazısı tamamlanmış olan Bouleuterion'da Tanrıça Hestia'ya ait bir heykel ve Bouleuterion'un inşasına katkı sağlamış Diaphenes-Antiphanes ailesinin altı üyesine ait heykeller bulundu. Agora binası ise 2200 yaşında olmasına rağmen üç kat yüksekliğinde ve 80 m uzunluğundaki ön cephesi ile hâlâ ayakta.

Aigai, Roma Dönemi'nde de bir kent olarak varlığını sürdürmüştü. Bu dönemde kentin tiyatrosu geliştirilmiş, kentte hamamlar inşa edilmiş. Roma Dönemi'ne ait önemli alanlardan Vomitorium (tiyatro girişi) ve kazı ekibi tarafından "Ada 1" olarak adlandırılan bir mahallede arkeolojik çalışmaların sonuçlarını görmek mümkün. Ada 1 Mahallesi'nde çeşitli ürünler konusunda uzmanlaşmış atölyelerin bulunduğu anlaşılmakta. Ada 1'deki kazılarda demirci atölyesi kalıntılarının yanı sıra hayvansal ve tarımsal ürünlerin işlendiği atölyelere ilişkin kanıtlar da bulundu. Üretimle ilgili buluntular arasında dokuma tezgâhi ağırlıkları, boya maddeleri, yarı işlenmiş kemik aletler, bol miktarda öğütme düzeneği sayılabilir. Ayrıca Ada 1'de açığa çıkarılan bir kamusal tuvalette (latrina) biriktirilen idrar ve dışkının olasılıkla tabakhaneler ve dokuma atölyelerinde deri ve yünün işlenmesi için kullanıldığı anlaşılmakta. MS 17 yılındaki büyük depremde zarar gören kent, Roma İmparatoru Tiberius'un cömert yardımları sayesinde tekrar ayağa kaldırılmış. Aigai'lıların Tiberius'a şükranlarını sundukları çift dilli (Hellen ve Latince) bir yazıt kazılar sırasında bulundu.

MS 260'larda bölgeyi etkileyen Barbar (Goth) Akınları sebebiyle Aigai terk edilmiş. Bizans Dönemi'ne, Aigai'da küçük boyutlu olsa da yeni bir yerleşim kurulmuş. Bu dönem insanları, eski kentten kalan geri dönüştürülebilir veya satılabilir malzemeyi toplamışlar, bunun için kentteki yapıları yıkmış ve enkazlarını karıştırmışlar. MS 12-13. yüzyıllara tarihlenen iki kilise ve kentin çeşitli yerlerine serpiştirilmiş bazı basit mimari yapılar bu döneme ait. MS 13. yüzyıldan sonra ise Aigai'da herhangi bir yerleşim faaliyeti bulunmamakta.

Yuntdağı'nda tecrübe edilecek çok güzellik var. Aigai'nin da bu toprakların geçmişi ve eski insanlar hakkında size anlatacağı hikâyeleri... Bâkir doğasıyla Yuntdağı ve görkemli kalıntılarıyla Aigai siz ziyaretçilerini bekliyor.